

ἌΡΙΘ. ΙΘ. (Δεκεμβρίου 1836.)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΙΘ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ. Ἐλατήρια τοῦ πνεύματος. — ΖΩΟΛΟΓΙΑ. Διαιτητικά ἰδιότητες τῆς μετάρης. — ΓΕΩΡΓΙΑ. Σημερινὴ κατάστασις τῆς γεωργίας εἰς τὰ μέγιστα κράτη τῆς Εὐρώπης. Περὶ καλλιέργειας τοῦ ὑπερφόρου μήκωνος. Περὶ τοῦ τεχνητοῦ οἴνου (Champagne). Νόμοι καὶ διαταγαὶ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, ἀφορῶντες τὴν γεωργίαν (συνέχεια). — ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. Περὶ πλίνθων καὶ τεχνητῶν λίθων ἐν γένει (συνέχεια). — ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.

Ἐλατήρια τοῦ πνεύματος.

Ἰπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες ἔχοντες ἐνεργὸν καὶ γόνιμον νοῦν, κινουῦνται ἀφ' ἑαυτῶν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πράξεις, ζητοῦσι παντοιοτρόπως τὴν ἐρημίαν, καὶ ἐμπνέονται μὲν μακρὰν τοῦ θορύβου τῶν πόλεων, χωρισμένοι δὲ τῆς κοινωνίας μελετῶσι τὰς ιδέας, ἀπὸ τὰς ὁποίας διευθύνονται καὶ εὐρίσκουσι τὴν φήμην εἰς τὴν μοναδικὴν καὶ ἀπόκεντρον ζωὴν τῶν χωρίων.

Ἄλλ' οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι ἔχουσι χρεῖαν ἐξωτερικῶν ἀφορμῶν, διὰ νὰ συλλογισθῶσιν, ὥστε τὸ θάκτρον, ἡ σκηνή, τὸ ἀχροατήριον καταντῶσιν εἰς αὐτοὺς ἀναγκαῖα. Ὁμιλοῦμεν τῷ ὄντι ζωηρότερον ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, γινόμεθα δὲ εὐφραδέστεροι μεταξὺ τῶν δημοσίων συνελεύσεων. Ὅθεν οἱ μεγάλοι καὶ ἐνδοξοὶ ῥήτορες μορφοῦνται εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν πολιτικῶν μεταβολῶν, ἢ ἐν καιρῷ πολέμων· καὶ ἡ βοή τοῦ τυμπάνου καθιστᾷ τρόπον τινὰ τὴν φωνὴν αὐτῶν ἐντονωτέραν καὶ στεντόρειον.

Γενικῶς τίποτε δὲν ἐρεθίζει τὸ πνεῦμα, ὅσον ἡ ἄσκησις τῶν

αἰσθητηρίων καὶ τῶν παθῶν. Ἐπειδὴ ὅ,τι κεντᾶ τὰ νεῦρα, κινεῖ εὐθὺς τὴν καρδίαν· ἐκ τούτων δὲ τῶν δύο συγχρόνως κινουμένου τοῦ ἔγκεφάλου ἐξυπνεῖ, ὡς εἰπεῖν, ὁ νοῦς, καὶ ἐνεργεῖ πλειότερον παρὰ τὸ σύνηθες. Ὅθεν τὸ λαμπρὸν φῶς, οἱ μελωδικοὶ καὶ εὐρυθμοὶ ἤχοι, ἡ γεῦσις εὐαρέστων καὶ δριμέων χυμῶν, αἱ ἠδυπνῶν ἀνθέων ἀπόρροιαι, αἱ μαλθακαὶ τοῦ σώματος τρίψεις, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν πόνων αὐτῶν ἡ αἰσθησις ζωογονοῦσι παραδόξως τὸ πνεῦμα. Ἰδιαιτέρως δὲ ἔχουσι τὴν θαυματουργὸν ταύτην δύναμιν αἱ ἡμέραι τοῦ διαγγελῶντος ἔαρος καὶ τοῦ μελαγχολικοῦ φθινοπώρου, ἡ ἀρμονία τῆς μουσικῆς τῶν ὀργάνων, ἢ τὰ θελκτικὰ σειρηνοφώνου νεάνιδος ἄσματα, ἢ χρῆσις τῶν μελανῶν κρεάτων, τῶν ὕδνων, τῶν κογγυλίων, τῶν ἰχθύων, τῶν ὠν καὶ τοῦ ἔγκεφάλου, ὅπου περισσεύει ὁ φῶσφορος, τὰ ἀλκοολικὰ ποτὰ, ὁ καφῆς καὶ τὸ τεῖ, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ὅπιον μετρίως καὶ ἀτάκτως λαμβανόμενον· ἀλλὰ καὶ ὁ ταβάκος παράγει ἀνάλογα ἀποτελέσματα, ὡς αἰκίς δὲν ἔχομεν μακρὰν αὐτοῦ ἔξιν, καὶ δὲν βοφῶμεν αὐτὸν ἀμέσως μετὰ τὸ δεῖπνον, ὅτε ὅχι μόνον τὴν χώνευσιν ἐπιβουλεύεται, ἀλλὰ καὶ κεφαλαλγίαν φέρει καὶ αὐπνίαν. Ἴσως τίποτε ἄλλο δὲν ἀνακινεῖ τὸν ἄνθρωπον βεβουλισμένον εἰς σκέψεις, ὅσῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κωδῶνων ὁ θρησκευτικὸς καὶ σεβάσμιος ἦχος ἀκούμενος συγχρόνως ἀπὸ τὰς πολυύχλους πόλεις εἰς τὰς πέριξ αὐτῶν ἀγροικίας καὶ εἰς ὅλην ἀπλῶς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὀρίζοντος. Τέλος ὁ ψιθυρισμὸς τῶν δένδρων, τὸ κελάρυσμα τῶν βυάκων καὶ ποταμῶν, ἡ γλυκεῖα αὔρα, ἡ μεγαλοπρεπῆς λειοκυμονοῦντος πελάγους θέα, ὁ εὐδῖος καὶ γαλήνιος οὐρανός, ἡ ἀστροφεγγῆς καὶ πανσέληνος νύξ, ἢ εἰδησις ἐπιτυχίας περισπουδάστου τινὸς ἀγαθοῦ ἐρεθίζει ὁμοίως τὸ πνεῦμα. Ἴσως δὲ σφάλλομεν, ἂν σιωπήσωμεν ἐνταῦθα τὸν περιπικτον τῶσφ μᾶλλον, ὅσῳ περιπατῶν ἐδίδασκεν εἰς τὸ Λύκειον ὁ διασημώτατος τῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος.

Μέγιστον ὅμως τῶν ἐλατηρίων ὄλων ὑπάρχει ἡ ἄμιλλα· ἐπειδὴ, ὅταν πολλοὶ διὰ μιᾶς διατρέχωσι τὸ αὐτὸ τῆς δόξης στάδιον, ὁ συναγωνισμὸς οὗτος πολλάκις φέρει κλέος μὲν εἰς τοὺς ἀθλητάς,

ἐνίοτε δὲ καταστροφὴν εἰς ὀλόκληρα ἔθνη, ἀλλὰ πάντοτε πρόοδον εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας. Ὀλίγοι φροντίζουσι νὰ ὑπερβῶσιν ἐνδόξους προγόνους, ἀφοῦ ἀμαύρωσαν ἐφαμίλλους συγχρόνους. Ἀλλ' ὁ μέγας ἄνθρωπος προκαλεῖ καὶ ἐτέρου τοιούτου τὴν ἐπιφάνειαν, ὥστε ἢ συνυπάρχουσι ἰσοῦροποι, ἢ ἀλλήλους ἀμέσως διαδέχονται. Οὕτως ὁ Πλάτων ἔφερε τὸν Ἀριστοτέλην, ὁ Ἀριστείδης τὸν Θεμιστοκλέα, τὸν Σύλλαν ὁ Μάριος, τὸν Καίσαρα ὁ Πομπήϊος, τὸν Ἠράτιον ὁ Βιργίλιος, ὁ Βάκων τὸν Καρτέσιον, ὁ Αἰσχύλος τὸν Σοφοκλῆ, τὸν Ῥασὴν ὁ Κορνῆλιος καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.

Ἀλλ' ἡ ἄμιλλα ἐρεθίζει ἐξαιρέτως τὸν ἄνθρωπον, ὅταν τοὺς ἀπλοὺς ἀντιζήλους ἀναπληρῶσιν ἐχθροὶ ἀντίπαλοι· καὶ ὡς αἰκίς τὸ αὐτὸ ὄνομα, τὸ ὅποῖον φέρομεν, ἐδόξασαν ἤδη ἄλλοι. ἔχομεν δὲ τοῦ λόγου παράδειγμα τὸν Βάκωνα· ἐπειδὴ ὁ μέγας οὗτος τῶ ὄντι καὶ ἐνδοξὸς τοῦ Νεύτωνος πρόδρομος, ὅστις ὠφέλησε πλειότερον διὰ συμβουλῶν τὰς ἐπιστήμας, παρ' ὅσον ἄλλοι δι' ἀνακαλύψεων, παρωξύνθη μάλιστα εἰς τοῦτο ἀπὸ τρεῖς αἰτίας. Διότι ἔπταισε πολλὰ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς ὑπουργός, ἐφιλοτιμήθη νὰ ἐξαλείψῃ τὸ προτριβέν εἰς αὐτὸν ὄνειδος· ἀλλὰ μοναχὸς τις δοξάζόμενος τότε ἐφευρέτης τῆς πυρίτιδος ἐλέγετο Βάκων· ὅθεν ἠγωνίσθη νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἀνήκουστον· ἔπειτα ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἀνεκάλυψεν ἄγνωστον ἤδη κόσμον· ἡ ἀνακάλυψις δὲ αὕτη προεμήνυε πολλὰς ἄλλας εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας. Ὁ Βάκων θέλων νὰ καταστήσῃ ὑποτελεῖς εἰς τὴν ἀγέρωχον καὶ δεσποτικὴν αὐτοῦ μεγαλοφυίαν καὶ ζῶντας καὶ μεταγενεστέρους, ἔγραψεν ἀλαζονικῶς καὶ περὶ ἀνακαλύψεων, ὥστε ὁ φιλοπονώτατος καὶ ἀκάματος φιλόσοφος ἀμαύρωσε τὸν ἀρχιγραμματῆα τῆς Ἀγγλίας.

Οὕτως ἄρα ὁ εὐφυὴς καὶ μεγαλεπήβολος πανταχῶθεν ὠφελεῖται καὶ πορίζεται τὰ συμφέροντα. Εἰς τὴν ὑπερβόρειον αὐτοῦ ἐξορίαν ἔγραψεν ὁ Ὄβιδιος τὰς χαριστάτας αὐτοῦ ποιήσεις· εἰς τὴν φυλακὴν ἐμελέτα ὁ Τάσσος τὴν ἐλευθερωμένην Ἱερουσαλήμ· εἰς τὴν Βασιλίαν ὁ Μιραβῶ συνέταξε τὰς πυρπινοὺς κατὰ δεσποτισμοῦ αὐτοῦ διατριβὰς καὶ τὰς ποιικίλας πρὸς τὴν Σοφίαν ἐπιστολάς

εις την ειρκτην ο Κονδορσέ εσχεδιασε το πολυμαθέστατον αυτοῦ δοκίμιον, Εκει και ο Βολταῖρος εξοιστρώθη, η συκοφαντία κατὰ του πατρὸς αὐτοῦ ἐξηλέκτρισε τὸν Λαλὺ Τολανδάλ, και η μανία τῶν προγραφῶν κατεσκευάσε τὸν ζιατοβριάνδ.

Ἄλλ' η διάνοια διεγείρει την διάνοιαν ὅθεν ἐμπνεόμεθα και ἡμεῖς ἀπὸ την ἀνάγνωσιν τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ρουσσῶ, τοῦ Μοντεσκιοῦ, τοῦ Βουφρῶν, ὡστε αἱ ιδέαι μεταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον, καθὼς τὸ φῶς τῶν λαμπάδων, η μάλλον καθὼς μεταδίδεται ὁ ηλεκτρικὸς σπινθὴρ ἐπ' ἄπειρον.

Τέλος αἱ ιδέαι κινῶσιν ἄλλας ιδέας εἰς τὸν ἄνθρωπον, και ἐφ' ὅσον σημειοῦνται εἰς τὴν χάρτην, ἐξάπτουσι βαθμηδὸν τὸν νοῦν, ὡστε δικαίως ἐββέθη, ὅτι ὁ κάλαμος ἐνεργεῖ εἰς τὸν ἐγκέφαλον, καθὼς ὁ χάλυψ εἰς τὸν χάλικα. (2.)

ΖΩΟΛΟΓΙΑ.

Διαιτητικαὶ ιδιότητες τῆς μετάξης.

Ὁ Newman εὔρεν ὅτι ὀλίγα σώματα ἐμπεριέχουσι τόσον ἀμμωνιακὸν πνεῦμα, ὅσον η μετάξα. Ὁ Tounefort παρατηρεῖ μάλιστα, ὅτι εὑρίσκεται περισσότερον εἰς αὐτὴν παρ' ὅτι εἰς τῆς ἐλάφου τὸ κέρας, διότι 50 οὐγκίαί μετάξης ἔδωκαν δύο δραχμ. ἀμμωνιακοῦ. Ἡ ἀνθρακικὴ ἀμμωνία διὰ τῆς προσθήκης ὀλίγου αἰθερελαίου συνιστᾷ τὸ ἱατρικὸν τὸ λεγόμενον guttae anglicanae. Ὅθεν ἐνόμιζον τότε ὅτι τὸ ἐκ τῆς μετάξης γενόμενον ἄλλαξι διέφερε τοῦ ἐκτεθλιμμένου ἀπὸ ἄλλας ὕλας, και ἀπέδιδον εἰς αὐτὸ μερικὰς ιδιότητας.

Οὕτω πολὺν καιρὸν πολλὰ ἄλατα διόλου ὅμοια ἐθεωροῦντο ὡς διάφορα. Ἡ μετάξα ἔχει προσέτι ἄλλας διαιτητικὰς ιδιότητας κατὰ τὴν Ἰνδίαν μεταχειρίζονται τὰ μεταξοῦφανα ὡς μεταχειριζόμεθα εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ ἐριοῦν ὑποχιτώνιον. Λέγεται ἐκτὸς τούτου ὅτι ἀρκεῖ ἐν βινόμακτρον μεταξοῦφαντον διὰ νὰ οὐδετερώσῃ τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῶν μiasμάτων. Ἄν τὸ μίασμα αὐτὸ, ὡς λέγουσιν, εἰσδύῃ, εἰς τὸ ὄργανικὸν σύστημα διὰ τῶν πνευμά-

των, δύναται εὐκόλως νὰ ἐξηγηθῇ ἡ προφυλακτικὴ ἐνέργεια τῆς μετάξης, ἐπειδὴ ὑπάρχει γνωστὸν ὅτι τὸ μίασμα διαλύεται ἀπὸ τὰ ἀσθενέστερα χημικὰ ἀντιδραστήρια, και πιθανὸν τῷ ὄντι ὁ ἀήρ θερμανθεὶς ἐντὸς τοῦ πνεύμονος και ἐμποδιζόμενος εἰς τὸ ὕφασμα νὰ ἀποτελῇ ἀτμοσφαῖραν δυναμένην νὰ διαλύσῃ αὐτὰ τὰ μιάσματα, πρὶν ἐμβῶσιν εἰς τὸ στόμα. Ἐνδέγεται ἐπίσης ἡ μετάξα μηχανικῶς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰς τὸ στόμα τῶν δηλητηρίων μορίων εἰσοδόν. Βλέπομεν δὲ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν φαρμάκων τοῦ Pomet ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ κόνις τῆς μετάξης ἐχρησίμευεν ὡς ἱατρικὸν, ἔπρεπε μάλιστα εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῆς νὰ χωρίζωσι τὴν χρυσάλιδα ἀπὸ τὸ κουκούλιον (*). Ἡ μετάξα μεταβαλλομένη εἰς κύνιν ἐπιταχύνει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος και ἀναλύει τὰς μελαγχολικὰς ιδέας. Ὁ Lemem σχολιασθῆς τοῦ Pomet λέγων ὅτι και αὐτὸς ὁ βόμβυξ ἔχει ἱατρικὰς ιδιότητας, βεβαιῶ ὅτι ἡ κόνις αὐτοῦ ἐπιβαλλομένη ὡς ἐμπλαστρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς παύει τὴν ζάλην και σκοτοδινίαν. (3.)

ΓΕΩΡΓΙΚΗ.

Σημερινὴ κατάστασις τῆς γεωργίας εἰς τὰ μέγιστα κράτη τῆς Εὐρώπης παραβαλλομένη πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἐκάστου.

Ἡ ἀξία τῆς γῆς κατὰ τινὰ δόκιμον συγγραφέα συνίσταται εἰς τὸ ἀρόσιμον και γενικῶς τὴν πραγματικὴν αὐτῆς καλλιέργειαν αὐξάνει δὲ τόσῳ μᾶλλον πολιτικῶς, ὅσῳ ἡ τελευταία αὐτῆ ποιικίλεται και τὰ προϊόντα πολυπλασιάζονται ὅχι διότι ἡ γῆ γίνεται εὐκαρπος ἀπὸ μόνην τοῦ ἀνθρώπου τὴν βιομηχανίαν, ἐπειδὴ ἡ παραγωγὸς αὐτῆς δύναμις ὑπάρχει συγχρόνως μὲ τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὅποιον προσφέρει λιμένας, ποταμούς, δάση, πλῆθος ἀγρίων

(*) Οἱ Ἀμερικανοὶ θελοντες νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὴν συκάμινον και τὸν μεταξοσκώληκα ἐπέτυχον ὑπὲρ πᾶσαν ἐλπίδα. Παρατηρήθη μάλιστα αὐτοῦ παραδοξότατον τι φαινόμενον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἐγέννησεν τρεῖς γενεὰς σκωλήκων, αἵτινες ἔδωκαν ὅλας μάταξαν.

καὶ τιθασσευμένων ζώων, τὰ ὁποῖα γίνονται ὄργανα τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ πλοῦτου. Ἄλλ' ἐνταῦθα πρόκειται περὶ χώρας, τῆς ὁποίας ἡ εὐδαιμονία κρέμαται ἀπὸ τὴν πλειοτέραν ἢ ὀλιγωτέραν ἐνέργειαν πολιτισμένου καὶ βιομηχανικοῦ ἔθνους.

Διὰ τῆς ποσότητος τῶν γεωργημένων καὶ χέρσων ἀγρῶν τῶν Ὄμοσπόνδων Ἐπαρχιῶν καὶ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, καταλαμβάνομεν τὴν μεγάλην αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τοὺς δύο αὐτοὺς τόπους.

Ὁμολογοῦμεν ὅτι καὶ ἄλλα αἷτια πολλὰ συνεργοῦσιν εἰς τοῦτο, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν βοηθεῖ ὁ μέγας τῶν ἀρουρῶν ἀριθμὸς, αἱ ὁποῖαι κινουσι τὰς τέχνας, βιάλλουσιν εἰς ἐνέργειαν τὰ χρήματα, ἐξασφαλίζουν τὴν τροφήν τῶν πολλαπλασιαζομένων κατοίκων καὶ προάγουσι τὰς τέχνας. Κατ' αὐτὸν μάλις τὸν λόγον φαίνεται ἡ μεγάλη ἐπιβροή τῆς καλλιεργείας θεωρουμένης σχετικῶς πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους πόρους τινὸς τόπου.

Οὕτω παραδείγματος χάριν ἡ Σουηδία ἔχει διπλασίαν τὴν ἀρόσιμον γῆν παρὰ τὴν Βρετανίαν, ἴσην δὲ μὲ τὴν τῆς Γαλλίας· εἰς τὰ δύο ταῦτα βασίλεια τὰ 2/3 τῆς γῆς καλλιεργοῦνται (μὲ σίτον, νομάς καὶ ἀμπέλους) ἐνῶ εἰς τὴν Σουηδίαν ὑπάρχουσιν ἀπέραντα δάση, τὰ ὁποῖα σκεπάζουσι τὰ 94/100 τῆς ἀρόσιμου ἐπιφανείας, καὶ 6/100 μόνον γεωργοῦνται. Ὄθεν βλέπομεν εἰς μὲν τὴν Μεγάλην Βρετανίαν 3861 ἀνθρ. κατὰ τετραγωνικὸν μίλιον· εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν 3046, ἐνῶ εἰς τὴν Σουηδίαν δὲν εὐρίσκομεν ἐπέκεινα τῶν 262 κατοίκους τοῦ αὐτοῦ ἔμβαδοῦ, οἱ ὁποῖοι ὅμως καὶ αὐτοὶ ἔχουσι χρεῖαν τῆς εἰσαγωγῆς ξένων καρπῶν. Παραβάλλοντες δὲ γενικῶς τῶν διαφόρων τόπων τὸν πολὺν πληθυσμὸν καὶ τὴν καλλιέργειαν, δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν τὴν ἐπιβροήν αὐτῆς εἰς τὴν αὔξησιν τῶν κατοίκων, ἥτις ἀμοιβαίως ἐκτείνει καὶ τελειοποιεῖ τὴν καλλιέργειαν κατ' αὐτὸν τὸν λόγον ὁ ἀκόλουθος πίναξ τοῦ Γερμανοῦ K.

Βαρόνου Malchus θέλει κινήσει τὴν περιέργειαν τῶν ἐνασχολουμένων εἰς τὴν καταστατικὴν καὶ πολιτειογραφίαν. (3.)

Ὄνόματα τῶν τόπων.	Καλλιέργεια θρω- τριακῶν καρπῶν	Χέρσι καὶ δάση	Ἀρόσιμα ἔσπερος	Ἀριθμὸς κατοίκων κατὰ τετραγωνικὸν μίλιον πρὸ τῆς ἐξέ- τασεως
Βρετανία	0,59	0,37	" "	3,861
Γαλλία	0,50	0,16	0,12	3,046
Ἀυστρία	0,56	0,90	0,39	2,469
Ῥωσία Ἑυρωπαϊκὴ	0,36	" "	0,54	639
Πρωσία	0,48	0,23	0,29	2,302
Ὀλλανδία	0,50	0,34	0,15	4,661
Ἰσπανία	0,23	0,18	0,25	1,350
Πορτογαλλία (ἐκτὸς τῶν Ἀζορες)	0,64	0,13	0,20	1,826
Ἑλβετία	0,19	0,24	0,53	2,666
Δανία (ἐκτὸς τῆς Ἰσλανδίας)	0,80	0,06	0,05	777
Σουηδία καὶ Νορβηγία	0,03	0,01	0,95	262

Περὶ καλλιεργείας τοῦ ὑπνοφόρου μήκωνος καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ μηκωνίου (ὀπίου).

Τὸ τόσο κοινὸν εἰς τὴν θεραπευτικὴν ὀπιον εἶναι ὅπως τοῦ μήκωνος, ἐξ οὗ καὶ μηκωνιον ἐκαλεῖτο ἀπὸ τοὺς παλαιούς. Ὁ μήκων εἶναι πολυειδὲς φυτὸν· ὁ κοινότερος εἶναι ὁ φυόμενος φυσικὰ εἰς τοὺς ἀγρούς μας, καὶ παπαρούνα ἀπλῶς λεγόμενος· τοῦ ὑπνοφόρου μήκωνος τὰ πέταλα ἢ ἀνθόφυλλα εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ συνειθισμένα, εἶναι πρὸς τούτοις σχισμένα καὶ ὑπόλευκα.

Ὁ ὑπνωτικὸς μήκων καλλιεργεῖται πολὺ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Περσίαν, ὅθεν μεταφέρεται συνήθως εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ εἰς χρῆσιν ὀπιον. Φύεται δὲ καὶ φυσικὰ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος(*).

(*) Ἐπιτομία συστηθεῖσα εἰς Λονδίνον κατὰ τὰ 1797 πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν ἐπλήρωσε 50 λίρας στερλίνας (1400 δραχ.) εἰς ἕνα Γάλλον διὰ τὴν κοινοποιήσασθαι τὸ περὶ κατασκευῆς ὀπίου μυστήριον.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ φυτοῦ τούτου, καθὼς καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ ὀπίου δοκιμασθεῖσα πρό τινων χρόνων εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἐπέτυχεν κατὰ δὲ τὰς εἰς διαφόρους ἐπαρχίας μας γενομένης ἐσχάτως δοκιμὰς τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἐπιτηδευότατα εἰς τὴν μηκωνιοσπορίαν, καὶ τὴν μηκωνοποιίαν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὄπτος οὗτος εἶναι πολὺχρηστος καὶ πωλεῖται εἰς καλὴν τιμὴν, συμφέρει καὶ εἰς τοὺς γεωργοὺς τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπιχειρηθοῦν τὴν καλλιέργειαν τοῦ μήκωνος διὰ νὰ μὴ περιορίζωνται εἰς τὰ δημητριακὰ σπαρτὰ καὶ τινὰ ἄλλα ὀλίγα προϊόντα, τὰ ὁποῖα ὡς κοινὰ καὶ μονοειδῆ, διὰ τὴν ἀφθονίαν των, δυσκόλως πολλάκις πωλοῦνται καὶ δὲν ἀνταμοιβοῦν ἀρκετὰ τοὺς κόπους καὶ τὰ ἐξόδα τοῦ γεωργοῦ.

Ἡ Α. Μ. προνοοῦσα καὶ περὶ τούτου καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ εἰσάξῃ νέους κλάδους βιομηχανίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, διέταξε τὴν δημοσίευσιν ἀπλῆς καὶ συντόμου ἐρμηνείας περὶ τῆς καλλιεργείας τοῦ μήκωνος, καὶ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ μηκωνείου, καθὼς τοῦτο ἔγινε καὶ περὶ τῆς καννάβειως. Προθύμως καὶ εὐχαρίστως ἐκπληρῶ τὸ εἰς ἐμὲ ἀνατεθὲν τοῦτο ἔργον.

Ὁ μήκων ἀρέσκειται εἰς γῆν ἐλαφρὰν μὲν, ἀλλὰ ἀρκετὰ γόνιμον· ἂν δὲν ἦναι φύσει τοιαύτη, πρέπει νὰ παχυνθῇ μὲ κοπρίαν βοῶν ἢ ἵππων γωνευμένην· ἢμπορεῖ νὰ μεταχειρισθῇ τινὰς καὶ ἄλλων ζῶων κοπρίαν ἢ καὶ ὅποιασδήποτε ἄλλας παχείας ζωτικὰς ἢ φυτικὰς ὕλας.

Ὁ ἀγρὸς πρέπει νὰ ἦναι καλοδουλεωμένος· ἅμα ἀρχίσουν αἱ πρῶται βροχαὶ τοῦ φθινοπώρου ἀροτριοῦν ἄπαξ, καὶ μετὰ δύο ἐβδομάδας ἐκ δευτέρου· ὅστις ἔχει ἀπὸ τὸν παρελθόντα χειμῶνα γωράφι προετοιμασμένον καὶ καλὸν εἰς αὐτὸ πρέπει νὰ σπείρῃ τὸν μήκωνα κατὰ προτίμησιν. Ἀφοῦ ὀργώσουν δις, σβαρνίζουν δύο καὶ τρεῖς φοραῖς συντρίβοντες τοὺς βῶλους καὶ ἐτοιμάζοντες τὸν ἀγρὸν, καθὼς διὰ τὴν βαμβακοσπορίαν, ἢ καὶ ἔτι ἐντελέστερα, διότι ὁ σπόρος τοῦ μήκωνος εἶναι πολὺ ψιλὸς καὶ ἀπαιτεῖ γῆν λεπτήν καὶ μαγνή (μὴ σφικτήν).

Ὁ καιρὸς τῆς μηκωνοσπορίας εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ὁ Νοέμβριος.

ἢμπορεῖ νὰ σπείρῃ τινὰς καὶ ἀργότερα, ἂν δὲν προφθάσῃ, ἀλλ' ὁ πρωϊμότερος εὐδοκιμεῖ καλῆτερα· τριακόσια δράμ. μηκωνοσπόρου εἶναι ὁ μέσος ὅρος δι' ἕνα σρέμμα γῆς. Εἶναι φρόνιμον νὰ μὴ σπείρῃ τινὰς διὰ μιᾶς πολλὴν ἔκτασιν, ἀλλὰ εἰς δύο ἢ περισσοτέρας ἐποχὰς διὰ νὰ μὴ συμβῇ ἡ ἐξαγωγή ὅλου τοῦ ὀπίου εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, καὶ δυσκολεῖται τινὰς νὰ τὴν ἐκτελέσῃ, ὅταν καλλιεργῇ ἀρκετὴν ποσότητα.

Τὸ σπάρσιμον γίνεται μὲ τὰ τρία δάκτυλα καὶ ὄχι μὲ τὴν δράκα (χειρόβολον) ἢ τοῦλάχιστον πρέπει νὰ ἀνακατώσῃς τὸν σπόρον μὲ ἄμμον χονδρὴν καὶ ξηρὰν, διότι ὁ ἄνεμος τὸν σκορπίζει ἄτακτα· τὸν σκεπάζουν μὲ σβάρναν ἐκ θάμνων διὰ νὰ μὴ παραχωθῇ βαθείως· διότι τότε δυσκόλως φυτρώνει. Ἄν ἀμέσως μετὰ τὸ σπάρσιμον συμβῇ βροχὴ, ὁ σπόρος παραχώνεται μόνος, καὶ τότε τὸ σβάρνισμα καταντᾷ περιττόν.

Τινὲς συμβουλεύουν τὸ σπάρσιμον τοῦ μήκωνος εἰς φυτῶρειον τὸ φθινοπώρον, καὶ τὸ μεταφύτευμα εἰς τὸν τόπον τὴν ἀνοιξιν, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι κοπιαστικὸν καὶ πολυεξόδον. Ἄν φοβῆσαι τὰ πουλιά, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε βλάπτουν τὸν σπόρον καὶ τὰ νέα φυτὰ, σπείρε ὀλίγον πυκνότερα καὶ φθεῖρε μετὰ ταῦτα εἰς τὸ σκαλισμα τὰ περιττὰ φυτὰ.

Σκαλίζουν ὅταν τὸ φυτὸν ἀποκτήσῃ 5 ἕως 6 φύλλα, φθείροντες ὄχι μόνον τὰ ξένα φυτὰ, ἀλλὰ καὶ ὅσους μήκωνας εἶναι πολὺ πυκνοὶ διὰ νὰ ἐνδυναμώσουν οἱ λοιποὶ. Μετασκαλίζουν καὶ ἐκ δευτέρου, ὅταν σχηματισθῇ ὁ καυλὸς, φθείροντες καὶ πάλιν τὰ ἀδυνκτώτερα φυτὰ, ἕως ὅτου νὰ μείνῃ μία πιθαμὴ κενὴ μεταξύ δύο φυτῶν· ἂν εὐρεθοῦν τόποι κενώτεροι, φυτεύουν εἰς αὐτοὺς φυτὰ ἐκ τῶν ἐκρίζωθέντων.

Ἄμα ζεσταθῇ ὁ καιρὸς, ἢ βλάστησις τοῦ μήκωνος προχωρεῖ μὲ ὀρμήν· ὅταν δὲ ἡ γῆ ἦναι καλὴ καὶ τὸ σκαλισμα γίνῃ μὲ ἐπιμέλειαν μία ρίζα δίδει ἕως 8 καὶ 10 κεφαλὰς.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου ἀρχίζουν νὰ πίπτουν τ' ἄνθη τοῦ μήκωνος καὶ τότε εἶναι καιρὸς τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ὀπίου, ἥτις γίνεται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Χαράζουν την επιδερμίδα των λοβών κατά μάκρος και γύρω τριγύρω εις τέσσαρα ή πέντε μέρη. Από τας τομάς τρέχει γαλακτώδης χυλός, ὅστις πήζει ἐπάνω εις τὸν λοβόν· τὸ χρωμὰ του τὴν ἐπιούσαν εἶναι λευκόφαιον. Τότε τὸν ἀποξοῦνον μὲ μαχαιρίδιον ἀπὸ τὴν καρποθήκην, τὸν ἀπλόουν εις ἀγγεῖα καὶ τὸν ἐκθέτουν εις τὸν ἥλιον, ὅπου πυκνοῦται μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας.

(Ἀκολουθεῖ.) (1.)

Περὶ τοῦ τεργητοῦ οἴνου (Champagne).

Ἡ μεγάλη χρῆσις τοῦ οἴνου τοῦ Champagne, ὀνομαζομένου, αὐξήσε τόσον ἀπὸ τινων χρόνων, ὥστε ἤδη ἐσκέφθησαν περὶ μέσων τινῶν τοῦ κατασκευάζειν τὸν οἶνον τοῦτον κατὰ τεργητὸν τρόπον. Ὄθεν προβάλλω καὶ εις τὴν Ἑλλάδα περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ τὰ ἀκόλουθα ἀρκετὰ δοκιμασθέντα μέσα τοῦ κατασκευάζειν. Τὰ πρὸς τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ οἴνου διορισθησόμενα σταφύλια δύνανται νὰ ἦναι μαῦρα ἢ λευκά. Παρατηρητέον ὅμως. α) Νὰ κοποῦν καὶ νὰ διαλεχθοῦν μετὰ πάσης πρῆσοχῆς. β) Ἄν πρόκηται νὰ κατασκευασθῇ πρώτης ποιότητος οἶνος, τὰ σταφύλια πρέπει νὰ συναχθῶσιν ἐπίσης ὅλα ὠριμα.

Ἀφοῦ οὕτω τὰ ἐτοιμάσουν, τὰ καθυποβάλλουν εις τὴν ζύμωσιν· τότε ὅμως εἶναι χρεῖα προσοχῆς μὴ διέλθῃ (φύγη) τὸ διὰ τῆς ζυμώσεως (βράσεως) σχηματιζόμενον ἀέριον, τούτέστι, τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ (Acide Carbonique, acide Mephitique) ἀλλὰ νὰ κρατηθῇ.

Ἡ ἀνάπτυξις ἢ ἐλευθέρωσις τούτου τοῦ ὄξεός προξενεῖ τὴν βράσιν (ἀνάξιν) (effervescence).

Πῶς νὰ ἀνοιχθῶσιν αἱ φιάλαι.

Διὰ τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ οἴνου ἀρμόδιος εἶναι ὁ τῆς Νάξου καὶ Τήνου, πλέον ἢ οἱ ἄλλοι. Κατασκευαζόμενοι δὲ πρέπει νὰ ἐμβάλλωνται εις πολλὰ δυνατὰς φιάλας, ὅταν ἤδη ἦναι ζυμῶς (μοῦσος) καὶ νὰ βουλώωνται· τῆς δὲ ζυμώσεως (fermentation) προχωρούσης, καὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ῥηθέντος ἀνθρακικοῦ ὄξεός,

κατακίθεται ὀλίγη τις ποσότης τρυγίας, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τεθῶσιν αἱ φιάλαι ἀνάποδα (ἐπὶ τῶν βουλωμάτων) ὥστε ἀφοῦ μετ' ὀλίγον παύσῃ ὁ σχηματισμὸς τῆς ὑποστάθμης (τρυγίας), πρέπει ν' ἀνοίγωνται ὀλίγον, ὅσον νὰ ἐξέλθῃ ἡ σχηματισθεῖσα τρυγία· βουλόνοται δὲ καὶ δένονται μὲ σύρμα.

Πολλάκις ἐπέτυχεν ἡ κατασκευὴ τοῦ ῥηθέντος οἴνου μετὰ μεγάλης εὐκολίας. Ὄταν δὲ ἐνέβαλλον εις κάθε φιάλην οἴνου μόνον μεγάλην τινὰ σαφίδα ξηρὰν, οὗτος μετ' ὀλίγου τινὰς μῆνας ἔγειεν ὅλως διόλου ὅμοιος μὲ τὸν ἀληθινὸν οἶνον τοῦ Champagne. (8.)

Νόμοι καὶ διαταγαὶ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, ἀφορῶντες τὴν γεωργίαν, ὡς συνέπεια τοῦ εις τὸν ἀριθμὸν 7 περὶ τούτου ἄρθρου.

Περὶ τῶν νόμων καὶ διαταγμάτων, ὅσα ἀφορῶσι τὴν γεωργίαν, πολλὰ ἀτελεῖς πληροφορίας ἔχομεν, ἐπειδὴ δὲν διεσώθη εἰς ἡμᾶς κανεῖς Ἑλληνικὸς κώδιξ· τὰς μόνας ἀκριβεστέρως περὶ τούτου εἰδήσεις δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν ἀπὸ τινων ῥητόρων τοὺς λόγους, ὅπου διαπραγματεύονται περὶ ἀμφισβητούμενων μεταξὺ κτηματιῶν ὑποθέσεων. Ἀναμφιβόλως αὐταὶ μᾶς ἀφίνουσιν ἀκόμη εἰς πολλὰς ἀπορίας, τὰς ὁποίας τὰ περὶ οἰκονομίας συγγράμματα δὲν λύουσιν ἀποχρώντως, ὡς μὴ διαλαμβάνοντα παντάπασι περὶ τῶν ἐμποδίων, τὰ ὅποια ἡ γεωργία ἐδύνατο ν' ἀπαντήσῃ διὰ τῶν ἐσφραγμένων καὶ ἐλλειπῶν αὐτῆς θεσμοθεσιῶν. Εἰς τὰ τὴν γεωργίαν εὐνοοῦντα καταστήματα πρέπει νὰ συγκαταριθμῶμεν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἀγροὺς καθιδρυμένα δικαστήρια, ἐπειδὴ δι' αὐτῶν οἱ γεωργοὶ παρηνωλοῦντο ὀλιγώτερον εἰς τὰς ἐργασίας των. Τοιαῦτα δικαστήρια ὑπῆρχαν τὸ πάλαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἀθηνῶν, τούλαχιστον διὰ τὰς ἥττον σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις (α)· ἀλλ' ὅποτε οἱ πρόωτιστοι τῶν δημαγωγῶν ἐπροσάθησαν νὰ ἐφελεύσωσι τὸν λαὸν εἰς τὴν μητρόπολιν, διελύθησαν καὶ αὐτά.

(α) Ἀριστοτ. Πολιτ. βιβλ. 4 κεφ. 16. Θεουκιδ. ξυγγρ. Β'. κεφ. 4. Ἀλκιφ. ἐπις-βιβλ. 3. σελ. 2. Πολυδ. ὄνομ. βιβλ. 8. κεφ. 9.

Ἰσως ὑπῆρχαν καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη, τῶν ὑποίων ἢ ἑσωτερικῆ πολιτεία δὲν μᾶς εἶναι τόσον γνωστή· πλὴν καὶ ἐκεῖνα διελύθησαν, ὅποτε ἢ κατὰ τοὺς ἀγροὺς ἀσφάλεια ἐταράχθη, καὶ τὰ ἠνάγκασε νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὰς πόλεις. Εἶναι δὲ ὁμολογούμενον, ὅτι ὑπῆρχαν δικαστήρια εἰς τὴν Ἠλιδα, τόπον, εἰς τὸν ὑποῖον ἢ ἡσυχία ἐβασίλευσε περισσότερον καιρὸν παρὰ εἰς τοὺς λοιπούς (6).

Δὲν ἤξεύρομεν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὑποῖον ἐδικάζοντο οἱ εἴλωτες, καὶ οἱ ὑποχέριτοι τῆς Θεσσαλίας. Ἐπειδὴ ἡ ὑποταγή των εἶχε τὰ ὠρισμένα αὐτῆς ὅρια, ἐπόμενον ἦτο νὰ ἔχωσι δικαστήρια, τὰ ὁποῖα ἔκριναν περὶ τῶν διαφορῶν αὐτῶν. Ἡ μοῖρά των λοιπὸν διέφεραν ἐνταῦθα ἀπ' ἐκείνην τῶν δούλων, οὔτινες εἰς πολλὰς περιστάσεις δὲν εἶχαν τοιαῦτα δικαστήρια, ὡς ἐξαρτώμενοι διάλου ἀπὸ τοὺς κυρίου των. Ἀλλὰ δὲν ἐξεύρομεν, τίνος εἶδους δικαστήρια ἤμπορῶσαν νὰ ᾔνοι· ἂν δηλονότι οἱ κύριοι εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ παρεδρεύωσιν, ἢ ἂν κατὰσταιναν ὑπάλληλα ἄλλα δικαστήρια, συνιστάμενα ἀπὸ εἴλωτας. Κανὲν δικαστήριον δὲν ἀπεφάνετο γνώμην περὶ τῶν διαφορῶν ἐκείνων, αἵτινες ἀνεφύοντο μεταξὺ κυρίου καὶ δούλου, ἐπειδὴ ἡ κοινὴ γνώμη ἐνομιζέτο ἀρεκτῆ, εἰς τὸ νὰ ἐμποδίξῃ τὸν Λακεδαιμόνιον νὰ βασανίξῃ τὸν δούλόν του μὲ ἀδίκους ἀπαιτήσεις. Ἄν ὑπῆρχαν τοιαῦτα δικαστήρια, ὁ Λυκοῦργος βέβαια ἤθελε τοὺς δώσει τὴν ἐπιστασίαν ἐπ' αὐτῶν.

Ἄλλη δὲ τις πρὸς τὴν γεωργίαν εὐνοϊκὴ θεσμοθεσία συνίστατο εἰς τὴν εὐκολίαν, μὲ τὴν ὑποίαν ἐδύνατο νὰ γένη πᾶσα ἐμπορεία καὶ ἀλλαγῆ, χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνωνται μὲ κανένα δασμὸν. Ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ἐνέκρινε μὲν τὴν πώλησιν τῶν παρὰ τοῦ πατρὸς κληρονομηθέντων· τὴν ἐθεώρει ὅμως μᾶλλον ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἀσωτείας· δὲν συμπεριελάμβανε δὲ εἰς τὴν κρίσιν ταύτην καὶ τὴν πώλησιν τῶν προσκτηθέντων ὑποστατικῶν, οὗτ' ἐμπόδιζεν αὐτὴν ποτὲ δικαίωμα τι ἢ φόρος πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ἥτις δὲν εἶχεν ἐφεύρει ἀκόμη μέσα, καθὼς πολλάκις τὴν σήμερον, ν' ἀναγκαιτίξῃ

(α) Πολύβ. ἱστορ. βιβλ. 4.

τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας. Ὁ Ξενοφῶν λέγει, ὅτι ὁ πατὴρ του ἀπέκτεσε τὴν περιουσίαν του, ἀγοράζων παρημελημένους ἀγροὺς, καὶ πωλῶν αὐτοὺς πάλιν καλλιεργημένους, διὰ ν' ἀποκτήσῃ ἐκ δευτέρου ἄλλους, εἰς τοὺς ὑποίους ἀφιέρωνε τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν (α). Διὰ τούτου τοῦ παραδείγματος συμβουλεύει ὅλους ἐκείνους, ὅσοι θέλουν νὰ ἐπιστατῶσιν αὐτοὶ εἰς τὰς ἀγρονομικὰς τῶν ἐργασίας, ν' ἀγοράζωσι μάλιστα ἀκαλλιεργητον χωράφιον, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐπιμελείας ἤθελε λάβει μετ' ὀλίγον ἄλλην μορφήν (6). Ἡ συμβουλὴ αὕτη εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ἐκεῖ ἐδύνατο νὰ βληθῇ εἰς πράξιν, ὅπου οἱ φόροι δὲν καταναλίσκουσι μέγα μέρος τῶν προσόδων, καὶ ὅπου ὁ τόπος τῆς γῆς ἀναλογεῖ πρὸς τὸν τοῦ ἐμπορίου (γ). Τοῦτο ἐγένετο μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου οἱ φόροι ἐπεβάλλοντο εἰς ὅλην τὴν περιουσίαν, ὅπου οἱ κεφαλαιοῦχοι δὲν ἐπροκρίνοντο κατὰ τοῦτο τόσον ἀπὸ τοὺς κτηματίας, ὅπου ἐπομένως οἱ φόροι πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν τῶν πολιτῶν περιουσίαν εἶχαν καλλιτέραν ἀναλογίαν, παρὰ ἐκεῖ, ὅπου οἱ φόροι ἐπιβάλλονται μόνον εἰς τὰ γήπεδα, ἐνῶ οἱ κεφαλαιοῦχοι δὲν ἐπιβαρύνονται, εἰμὴ μὲ τοὺς ἐμμέσους φόρους, εἰς τοὺς ὑποίους ὅμως πρέπει νὰ συνεισφέρωσιν ὡσαύτως καὶ οἱ κτηματῖαι.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

Περὶ πλίνθων καὶ τεγνητῶν λίθων ἐν γένει.

(Συνέχεια.)

Τὸ δεύτερον εἶδος τῶν πλίνθων, τῶν ἐκ κονίας κατασκευαζομένων ἐπιδέχεται ὅποιονδήποτε βαθμὸν σκληρότητος ἀπὸ τοῦ εὐθρυπτοτάτου μέχρι τοῦ στερεωτάτου λίθου, καθ' ὅσον δηλαδὴ μεταχειρίζεται τις εἰς αὐτὰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καλὴν τίτανον, καὶ ἄλλην ὕλην.

(α) Ξενοφ. Οἶκον. βιβλ. 3. κεφ. 14.

(6) Ξενοφ. αὐτέθι.

(γ) Εἰς πολλοὺς τόπους, μάλιστα εἰς τὴν Γερμανίαν, ἐλήφθησαν πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἐπιτήδεια μέτρα, ἐνθαῤύνοντα τῶν γηπέδων τούτων τὴν καλλιέργειαν.

Οἱ Ῥωμαῖοι κατέβαλλον μεγίστην ἐπιμέλειαν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς κονίας· οἱ συνθέστατοι δὲ τρόποι τῆς κατασκευῆς τῶν τεχνητῶν λίθων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι. α') Βάλλουσιν εἰς ὕδωρ ἓν μερίδιον ἀσβέστου, ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἀναλυμένης, καὶ τρία μερίδια τριμμένων καὶ κοσκινισμένων λίθων, καὶ μιγνύουσιν αὐτὰ, ὅσον χρειάζεται. β') Ζυμῶνουσιν ἓν μερίδιον ξηρᾶς καὶ λεπτῆς ἄμμου, χωρὶς ἄργιλον, ἓν μερίδιον τριμμένων λίθων, καὶ ἓν ἄλλο ἀσβέστου, ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἀναλυμένης, μὲ τόσον ὕδωρ, ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον. γ') Μιγνύουσι πέντε μερίδια ὀξείας ἄμμου, καὶ δύο μερίδια ἀσβέστου μὲ τόσον μόνον ὕδωρ, ὅσον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὴν ζύμην σκληράν. δ') Μιγνύουσιν ὡσαύτως ἓν μερίδιον ξηρᾶς, καὶ εἰς σκόνιν παρεσκευασμένης ἄργιλου μὲ στέαρ· ὀκτὼ μερίδια καθαρᾶς καὶ λεπτῆς ἄμμου, ἢ τριμμένων λίθων, ἢ ἓν μίγμα καὶ ἀπὸ τὰ δύο, καὶ δύο μερίδια ἀσβέστου· τὰ ὀκτὼ μερίδια ἄμμου μιγνύουσι μὲ ὕδωρ, ὡς νὰ προκύψῃ μαλακὴ ζύμη, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνακατόνουσι τὴν λεπτὴν τριμμένην τίτανον μὲ τρουλλίον, ὅπου προσθέτουσι καὶ μικράν τινα ποσότητα ὕδατος, καὶ μάλιστα τοσαύτην, ὅση εἶναι ἀναγκαῖα νὰ συνδέσῃ τὴν ὕλην. Ἄφου δὲ δουλεύσωσι τὸ μίγμα, ὅσον πρέπει, προσθέτουσιν, ἐνόσω ἢ ὕλη εἶναι ἀκόμη θερμὴ ἀπὸ τὴν ἀσβεστον, καὶ τὴν μὲ στέαρ ἢ δὴ ζυμωμένην ἄργιλον, καὶ μιγνύουσι προσηκόντως ὅλην τὴν ὕλην. Τὴν δὲ κονίαν ταύτην πρέπει νὰ μεταχειρισθῶσιν ἐγρήγορα, ἐπειδὴ ἀλλέως εὐθὺς ἀποσκληρύνεται. Εἰς τὸ Πιεμόντιον κατασκευάζουσι τοὺς τεχνητοὺς λίθους, ἔχοντας τὸ σχῆμα ἐνὸς πρίσματος, ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μεταχειρίζονται εἰς τὰς ἐξεχούσας γωνίας τῶν τοίχων· λαμβάνουσιν ἐπὶ τούτου τίτανον, ἥτις νὰ ἐστάθῃ εἰς τὸ ὕδωρ (ὅθεν ἓν εἶδος φαρφουρίου), τὴν ὁποίαν σβύνουσι κατὰ τὸν συνήθη τρόπον, καὶ τὴν ἀφίνουσιν ἔπειτα τέσσαρας ἕως πέντε ἡμέρας. Τὴν ὕλην ταύτην βάλλουσι μετὰ ταῦτα εἰς τὸ μέσον ἐσκαμμένου σωροῦ ἄμμου, τῆς ὁποίας οἱ κόκκοι ἔχουσιν ἄνισον μέγεθος, ἄλλοι μὲν δηλονότι τὸ σύνθηες, ἄλλοι δὲ πάλιν εἶναι μεγάλοι ὡς χαλίκια, μιγνύοντες ὅλα ταῦτα μὲ μεγάλην

προσοχὴν. Σκάπτουν ὕστερον εἰς ἓνα τόπον τρίγωνον λάκκον, τοῦ ὁποίου τὸ μήκος εἶναι ἀόριστον, καὶ τὸ ὁποῖον προσέχουσι νὰ μὴ ᾔηται ἐκτεθειμένον εἰς πλημμύρας, λειαινόντες ἐπιμελῶς μετὰ τρουλλίου καὶ ὀλίγου ὕδατος τοὺς τοίχους αὐτοῦ. Τοῦτον γαμίζουσι μὲ στιβάδας κονίας καὶ κοινῶν λίθων, ὡσαυτὸν τοῦ αὐτοῦ μεγέθους, προσέχοντες νὰ ἔχουσιν αἱ μερίδες ὅμοιον σχῆμα, καὶ σκεπάζουσι τὸ ἐκ κονίας καὶ λίθων πρίσμα, περίπου ἓνα πῶδα ὑψηλόν, μὲ τὸ ἐξορυχθὲν χῶμα. Μεταχειρίζονται δὲ δέκα τέσσαρα σχεδὸν μερίδια τιτάνου μαλακῆς, εἰς εἶδος ζύμης, ἐννεμήκοντα μερίδια ἄμμου, ἄνισους κόκκους ἐχούσης, καὶ εἴκοσι μερίδια κοινῶν λίθων. Ἀφίνουσι δὲ συνήθως τὰ πρίσματα ταῦτα τρία ἔτη εἰς τὴν γῆν, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων δύναται τις νὰ ἐπιθέσῃ εἰς αὐτὰ τὸ μέγιστον βάρος, καὶ νὰ τὰ ρίψῃ ἀπὸ εἴκοσι ποδῶν ὕψους, χωρὶς νὰ συντριφθῶσιν.

Ἀπὸ κοινὴν τίτανον κατασκευάζονται μὲν ἀναμφιβόλως τοιοῦτοι μικροὶ λίθοι· ἀλλ' εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν μεγάλων τεχνητῶν λίθων χρησιμεύουσι βέβαια ἐκεῖνα μόνον τὰ εἶδη τιτάνου, τὰ ὁποῖα ἀποσκληρύνονται ταχέως, καθὼς παραδείγματος χάριν ἡ Ἰταλικὴ λεγομένη τίτανος, τὸ φαρφουρίον, καὶ ἄλλα. (4.)

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.

Περὶ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς Ἑλληνικῆς.

Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ, μία τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ εὐγενεστάτων τεχνῶν, κατὰ τοῦτο ὑπερτερεῖ ἀπὸ τὰς λοιπὰς πλαστικὰς τέχνας, καθὸ ἐκφράζει προφανέστερον, συντονώτερον, καὶ γενικώτερον τὸ πνεῦμα, τὰς ἰδιαιτέρας τῆς ψυχῆς διαθέσεις, καὶ τὴν κατάστασιν τῆς παιδείας ἐνὸς ἔθνους. Ἐπειδὴ εἰς εὐστοχὸν εἰκόνα, ἢ εἰς λαμπρὸν ἄγαλμα, καθορῶμεν πάντοτε κατὰ πρῶτον τὸν τεχνίτην αὐτὸν, ὅστις τὰ ἐδημιούργησε, τὸ χωριστὸν αὐτοῦ προτέρημα, ἢ τὴν ιδιότητα, καὶ διὰ νὰ ἐξιγνιάσωμεν ἔπειτα ἐκ τῶν ποικίλων τούτων πλασμάτων τὸ ἐπιχώριον, τὸν γενικώτερον τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ

ἔθλους χαρακτηῖρα, ἀνάγκη νὰ θεωρήσωμεν ἐπιμόνως, ἐσκεμμένως, ὑπὸ πολλῶν γνώσεων βοηθούμενοι, καὶ παραβάλλοντες αὐτὰ μὲ τὰ ἀλλαχοῦ εὐρισκόμενα. Ἄλλ' ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ δὲν ἔχει οὕτω. Διότι ποῖος μᾶς λέγει ὀνομαστί τοὺς τεχνίτας, οἵτινες ἀνήγειραν τὰς πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου εἰς μέγεθος τοσοῦτον γιγαντιαῖον, καὶ σχῆμα τοσοῦτον ἀπλοῦν; τοὺς οἰκοδομήσαντας τὰ Πάνθεα καὶ Ἀμφιθέατρα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος; ἢ τίς μᾶς ὀνομάζει τοὺς λαμπροὺς δημιουργοὺς τῶν μεγαλοπρεπῶν χριστιανικῶν ναῶν; Οὐδεὶς βέβαια. Εἰς καμμίαν ἱστορίαν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς δὲν εὐρίσκονται τὰ ὀνόματα αὐτῶν καταγραμμένα. Καὶ ἂν ὀνομάζεται οὗτος, ἢ ἐκεῖνος ὁ ἐξοχος τεχνίτης δημιουργὸς αὐτῶν, τοῦτο γίνεται μόνον ἐκ φήμης παλαιᾶς μὲν καὶ σημαντικῆς, ἀλλὰ μυστηριώδους καὶ σκοτεινῆς. καὶ τοῦτο αὐτὸ εἶναι τὸ λαμπρότης Ἀρχιτεκτονικῆς, ὅτι πᾶσα δόξα καὶ μεγαλοπρέπεια δὲν ἀπαθανατίζεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ τεχνουργημα. Αὕτη εἶναι ἡ τρώντι μεγάλη καὶ γενικὴ ἔποψις πάσης Ἀρχιτεκτονικῆς τέχνης, ὅτι τὸ οἰκοδόμημα οἰκειοποιοῦνται ἀμέσως τὸ ἔθνος καὶ ὁ χρόνος, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκτίσθη.

Ὅλων τῶν παρελθόντων αἰώνων τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν δυνάμεθα κατὰ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς νὰ διαιρέσωμεν καὶ νὰ συμπεριλάβωμεν εἰς τέσσαρας μεγάλους τῶν ἔθνῶν χαρακτηῖρας, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν τῶν Αἰγυπτίων, Κινέζων, Ἑλλήνων καὶ Γότθων. Τῶν τεσσάρων τούτων εἰδῶν ἢ ἀπ' ἀλλήλων διαφορὰ εἶναι μεγίστη, καὶ θετικωτάτη, παριστανόντων τὰς διαφόρους ἐποχὰς, καὶ τὰ διάφορα τῶν ἔθνῶν πνεύματα, νὰ εἶπω οὕτω, γενικὴν περὶ τοῦ κόσμου ιδέαν, καὶ συμπάντων ὁμοῦ λαμβανομένων, καὶ εἰς τὰ ἰδιαίτερα αὐτῶν τεχνουργήματα.

(Τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου καὶ τὴν ἐξήγησιν τῶν εἰκόνων, εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον).